

10 april 2024

Colofon

©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, ontwerp, 10 april 2024

Dit havenbeleid is met behulp van het Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd tot stand gekomen.

Auteurs

Gemeente Noardeast-Fryslân

Dhr. F. (Frederik) Kamstra

Mevr. S. (Sandra) van der Kooi

Dhr. M. (Michiel) Bakema

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd

Mevr. A. (Annemiek) Riefel

Mevr. R. (Rozemarijn) Pool

Beeldmateriaal Stichting RMT

GEMEENTE
NOARD
EAST FRYSLÂN

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel van het havenbeleid.....	5
1.3	Afbakening.....	6
1.4	Het belang van waterrecreatie.....	7
1.5	Ontwikkelingen in de sector.....	8
2	Huidige situatie.....	10
2.1	Vaarroutes door de gemeente.....	10
2.2	Vaarklassen en beheer vaarwegen.....	10
2.3	De havens en aanlegvoorzieningen.....	11
2.4	Kansen en knelpunten.....	16
3	Onze visie.....	19
3.1	Uitgangspunt: waterrecreatie visie.....	19
3.2	Ambitie: waar zetten we op in.....	20
4	Kaders.....	23
4.1	Rol van de gemeente.....	23
4.2	Omgang met ligplaatsen.....	24
4.3	Beheer en onderhoud.....	25
4.4	Voorzieningen in de havens.....	26
4.5	Inning van liggelden.....	27
4.6	Brugbediening en bruggelden.....	28
4.7	Invulling havenmeesterschap.....	29
4.8	Gastheerschap havens.....	30
5	Actieplan havenhaven.....	32
	Bijlage 1: bronnenlijst.....	37
	Bijlage 2: begrippenlijst.....	38
	Bijlage 3: Kaart vaarwegen en vaarklasses Noardeast-Fryslân.....	39
	Bijlage 4: overzicht voorzieningen en overeenkomsten per haven.....	40

1 Inleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân beschikt over verschillende havens en voorzieningen ten behoeve van de waterrecreatie. Met de staande mastroute door Dokkum, de Lits-Lauwersmeerroute, de recent ontwikkelde vaarroute Súd-Ie en de Strobosser Trekfeart lopen belangrijke vaarwegen door de gemeente. Nationaal Park Lauwersmeer, Unesco Werelderfgoed Waddenzee en Elfstedenstad Dokkum zijn unieke bestemmingen in ons gebied. Jaarlijks komen dan ook veel waterrecreanten ons gebied bezoeken en beleven. Water, havens en vaarverbindingen zijn ook belangrijk voor onze eigen inwoners. Ze dragen bij aan de leefbaarheid van onze gemeente.

1.1 Aanleiding

Met de fusie van de gemeenten tot Noardeast-Fryslân beschikken we in totaal over een behoorlijk havengebied. Zo kent Dokkum een grote haven, maar ook in Burdaard, Kollum, Dokkumer-Nieuwe Zijlen en De Skâns-Oostmahorn zijn veel aanlegvoorzieningen. Daarnaast kent het gebied ook nog een aantal kleine havens, zoals in Hallum en Burum. In de verschillende havens wordt ruimte geboden aan zowel passanten als vaste ligplaatshouders. In de loop van de jaren is hier beleidsmatig niet veel aandacht aan besteed. De regelingen en het beleid voor de havens zijn gedateerd geraakt. Ze voldoen niet meer aan huidige wet- en regelgeving en de ontwikkelingen in de sector. Er is behoefte aan een harmonisatieslag en vernieuwing van het havenbeleid.

We hebben de nodige ambitie op het gebied van toerisme en recreatie. **In de regio willen we de komende jaren meer bezoekers ontvangen, die langer blijven en meer besteden.** Dit moet de economie en de leefbaarheid in ons gebied ten

goede komen. **Sleutelwoorden** hierbij zijn **slimme groei, seizoenverbreding en verbinding**. De schaal van nieuwe ontwikkelingen moet passen bij ons gebied.

Waterrecreatie is een belangrijke toeristische drager van ons gebied. We hebben een aantrekkelijk vaarwegennetwerk met toegang tot het Nationaal Park Lauwersmeer en Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Naast Dokkum zijn er meerdere grote kernen direct aan het water of een vaarroute gelegen. We willen dan ook dat het nautische karakter van Noardeast-Fryslân gekoesterd wordt. Het is daarom belangrijk om voor de havens en waterrecreatie sector actueel beleid te hebben. Om ontwikkelingen in goede banen te leiden, de kwaliteit van voorzieningen in stand te houden en uit te breiden waar nodig.

In dit havenbeleid zetten we daarom voor de gemeentelijke havens en aanlegvoorzieningen in Noardeast-Fryslân uiteen welke speerpunten van belang zijn. Waar zetten we de komende jaren op in. Dit als uitwerking van de omgevingsvisie van de gemeente. Een beknopt uitvoeringsprogramma c.q. actieplan maakt onderdeel uit van dit beleid. In bijlage 2 hebben we begrippen die veel worden gebruikt in dit havenbeleid toegelicht.

1.2 Doel van het havenbeleid

Het doel van het havenbeleid is om een **eenduidig beleid voor de gemeentelijke havens te creëren**. Passanten moeten zich welkom voelen in de gemeente en gastvrij worden ontvangen. De voorzieningen die we bieden moeten up-to-date zijn en in de behoefte van de waterrecreant voorzien. Het havenmeesterschap en de inning van liggelden moet voor Dokkum, maar ook voor andere plekken in de gemeente op een goede wijze worden uitgevoerd. Er moeten duidelijke regels komen voor ligplaatsen en de tarieven die gelden.

Dit havenbeleid draagt bij aan de volgende doelen:

De gemeentelijke ambities omtrent toerisme en recreatie

We willen toerisme en recreatie stimuleren omdat het werkgelegenheid oplevert en belangrijk is voor de leefbaarheid van ons gebied. Ons vaarwegennetwerk biedt kansen om meer waterrecreanten te trekken en hen langer in het gebied te laten verblijven. Water in de stad en in de dorpen zorgt voor sfeer en is ook aantrekkelijk voor andere bezoekers. Voor inwoners willen we een prettig woon- en leefklimaat realiseren.

Het gastheerschap in de havens van Noardeast-Fryslân verbeteren

We willen een aantrekkelijke stadshaven en aanlegvoorzieningen in Dokkum, maar ook in de overige waterrecreatiekernen van de gemeente creëren. Inwoners en toeristen moeten zich hier welkom voelen en graag willen verblijven. De voorzieningen moeten goed aansluiten op de huidige en toekomstige behoeftes van havenbezoekers.

De rol van de gemeente binnen het havenbeleid te verstevigen

We willen de gemeentelijke regelgeving voor havens en voorzieningen weer actueel krijgen. Het havenbeleid moet een duidelijke plek krijgen binnen de gemeentelijke organisatie. Een nieuwe invulling is nodig van het havenmeesterschap in Dokkum en beheer en onderhoud moet goed worden geregeld. We willen de verschillende teams en medewerkers die een rol spelen in het havenbeleid beter met elkaar verbinden.

1.3 Afbakening

Dit havenbeleid heeft betrekking op alle havens en aanlegvoorzieningen die in eigendom zijn van de gemeente Noardeast-Fryslân. De havens waar we zelf voor verantwoordelijk zijn qua onderhoud en beheer, maar ook havens die worden beheerd door een vereniging. De havens in particulier bezit nemen we niet mee. We spreken daarom van de *gemeentelijke havens*. In hoofdstuk 2 gaan we dieper in op de verschillende havens binnen onze gemeente.

In dit havenbeleid maken we onderscheid tussen havens en aanlegplaatsen. Met havens bedoelen we een afgebakend stuk water met ligplaatsen voor vaste gasten of passanten. Aanlegplaatsen zijn plekken voor vaste gasten en passanten die in een vaarweg liggen. Hierbij kan langs een kade aangelegd worden.

In dit havenbeleid hebben we de volgende onderwerpen wel en niet meegenomen:

Deze onderwerpen zijn meegenomen:	Deze onderwerpen zijn niet meegenomen:
Visie op waterrecreatie	Opvaartenbeleid
Rol gemeente havenbeleid	Waddenzee – de veerverbinding
Gastheerschap havens	Haven Lauwersoog
Invulling havenmeesterschap	Holwerd aan zee
Inning van liggelden	Baggeren vaarwegen
Bediening van bruggen	Zwemwater
Voorzieningen havens	Waterkwaliteit
Beheer en onderhoud	Wonen aan / op het water
Kosten en verrekening	Particuliere havens

Wettelijke basis havenbeleid

Dit havenbeleid bevat componenten die deels vastliggen in concrete plannen, overeenkomsten en bestuursrechtelijke kaders. Onder deze laatste vallen de verordeningen die betrekking hebben op het havenbeleid. Deze bevatten onder andere de regels voor het aanleggen van boten, een ligplaats mogen innemen en de heffing van brug- en liggelden. Het gaat dan om de volgende:

- Verordening op de heffing en invordering Lig- en Staangeld gemeente Noardeast-Fryslân 2023
- Verordening op de heffing en invordering Bruggelden gemeente Noardeast-Fryslân 2024
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Noardeast-Fryslân 2020
- Verordening op de heffing en invordering Toeristenbelasting Noardeast-Fryslân 2024

1.4 Het belang van waterrecreatie

Waterrecreatie

Nederland is een waterland. Ons land is rijk aan rivieren, vaarwegen, meren en natuurlijk gelegen aan de Noord- en Waddenzee. Hier maken we als inwoners graag recreatief gebruik van. Tot de waterrecreant behoort iedereen die op, aan of in het water zijn vrije tijd doorbrengt, of een sport beoefent (Waterrecreatie Nederland, 2024). Het gaat dan om campervaarders, sloepvaarders, zeilers, kanoërs maar ook om bijvoorbeeld sportvissers. Waterrecreatie is een belangrijk onderdeel van toerisme en recreatie en draagt bij aan de brede welvaart van inwoners (Pretwerk.nl, 2021). De diverse mogelijkheden voor waterrecreatie dragen bij aan de vrijetijdsbeleving in een gebied. Waterrecreatie zorgt voor zowel economische als maatschappelijke waarde.

Economische waarde waterrecreatie

Veel waterrecreanten maken gebruik van de lokale voorzieningen. Dit komt de middenstand en lokale economie ten goede. Zo gaan passanten naar de supermarkt, shoppen bij een kledingwinkel of gaan een hapje eten in de horeca. De waterrecreatiesector in Nederland is goed voor ruim €2,1 miljard omzet en geeft 20.300 mensen werk (Pretwerk.nl, 2023).

Om een indicatie te geven van bestedingen: de waterrecreant besteedt gemiddeld €21,50 per persoon per dagtocht aan het beoefenen van watersport. Hieronder vallen materiaalkosten, eten en drinken. Daarbij geven zeilers het meest uit €38,- per persoon per dagtocht, gevolgd door sloepvaarders €31,- en motorbootvaarders €28,- (NRIT, 2022).

Bovendien blijkt uit onderzoek dat waterrecreatiemogelijkheden bijdragen aan het verbeteren van het woon- en leefklimaat. Mensen vinden een gebied aantrekkelijk als ze langs het water kunnen wonen, watersporten kunnen beoefenen en kunnen recreëren op en aan het water. Dit is niet alleen van economische waarde (vastgoedprijzen in een regio stijgen) maar ook van maatschappelijke waarde voor het gebied.

Maatschappelijke waarde waterrecreatie

Naast verbetering van het woon- en leefklimaat heeft waterrecreatie ook andere maatschappelijke belangen. De aanwezigheid van een vaarwegennetwerk stimuleert om te recreëren en te bewegen in de buitenlucht en daarmee vermindert het stress en verbetert de mentale gezondheid.

Ook helpt een goede waterrecreatie sector een gebied beter bestand te zijn tegen klimaatverandering. In nattere periodes kan water opgevangen worden en in drogere en warmere periodes zorgt het voor vermindering van hitte stress. Kortom het belang van de waterrecreatie sector is groot (Planbureau voor de leefomgeving, 2023).

1.5 Ontwikkelingen in de sector

Er spelen verschillende trends en ontwikkelingen in de waterrecreatie sector die relevant zijn voor dit havenbeleid. Hieronder hebben we de belangrijkste cijfers, trends en ontwikkelingen weergegeven.

- **Circa 3,4 miljoen Nederlanders participeren in watersport.** In totaal is de belangstelling voor watersportactiviteiten tussen 2013 en 2021 met 20,1% gegroeid, dit is exclusief het suppen. Voornamelijk het varen met een sloep of kanoën/kajakken is flink populairder geworden sinds 2013.
- **Het suppen, wat nog niet bestond in 2013, heeft een aandeel van 4,1%** onder de watersporters in 2021. Het varen met een kajuitboot en met een openzeilboot is significant minder populair geworden (NRIT, 2022).
- **De meeste vakanties met een open zeilboot worden ondernomen in Fryslân.** De Friese meren krijgen de hoogste scores als het gaat om de mogelijkheid tot varen/ zeilen, de sfeer aan de wal en de aanwezigheid van watersportvoorzieningen. (NBTC, 2021).
- **Fryslân is ook populair onder vaarders met een kajuitmotorboot.** Uit het watersportonderzoek 2021 blijkt dat de afgelopen 3 jaar de vaarders met een kajuitmotorboot het meest in Fryslân kwamen. Deze doelgroep vindt Fryslân en de Friese meren ook het meest aantrekkelijk ten opzichte van andere type watersporters. (NBTC, 2021).
- **Onder jongeren zijn watersporten zoals wind- en kitesurfen, waterskiën en suppen erg populair.** Bij de 55+ers is varen met een kajuitboot en sportvissen het meest populair. Gezelligheid en ontspanning zijn de belangrijkste redenen om watersport te beoefenen. Maar ook het beleven van weer, wind en water.
- **Er zijn steeds meer systemen en apps om informatie te geven over bruggen, sluizen en havens.** Deze apps worden ook gebruikt om inzicht te krijgen in de voorzieningen in havens en informatie over het gebied. In Fryslân is er voor waterrecreanten zo de 'Watersport' app met informatie over o.a. de actuele brugtijden, trailerhellingen en scheepvaartinformatie (Provincie Friesland, 2023).
- **Met de ingang van de nieuwe omgevingswet verandert de regelgeving rond het innen van afvalstoffen in jachthavens.** Om illegale lozing van afvalwater en afvalstoffen te voorkomen zijn jachthavens met meer dan 50 ligplaatsen verplicht om afvalstoffen van alle pleziervaartuigen te accepteren (Informatiepunt Leefomgeving, 2023).
- **De belangrijkste doelgroepen voor Noardeast-Fryslân zijn de camper- en sloepvaarder.** De campervaarder of toervaarder is vergelijkbaar met een camperaar op land die met zijn boot meerdaagse trektochten maakt. Deze valt in de vaarklassen Czm, Cm, Dm en E. De sloepenvaarder valt in vaarklassen E en F.
- **Elektrisch varen voor de recreatie is aan het groeien.** Particulieren, verhuur- en rondvaartbootbedrijven overwegen steeds vaker deze duurzame optie. Naar verwachting gaat de Europese markt voor elektrische boten groeien met 13,2% tussen 2022 en 2028. Elektrisch varen is het populairst op het binnenwater voor kleinere boten en dagrecreatie. De techniek en infrastructuur voor elektrisch varen is hier voldoende. Uitdaging is wel de uitbreiding van laadvoorzieningen en netcapaciteit (Verkeerskunde, 2023).

2 Huidige situatie

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft veel vaarverbindingen. Een belangrijke verbinding die door onze gemeente gaat is de Staande Mastroute. Dankzij de bruggen is deze route bevaarbaar voor zeilschepen. Er zijn grote passantenhavens, verenigingshavens en bijzondere aanlegplekken te vinden in onze gemeente. In dit hoofdstuk gaan we hier dieper op in.

2.1 Vaarroutes door de gemeente

De waterrecreant kan door Noardeast-Fryslân varen via twee grote vaarroutes; de Staande Mastroute van Leeuwarden via Dokkum naar het Lauwersmeer en de Lits-Lauwersmeerroute die van Drachten langs Kollum naar het Lauwersmeer loopt. Daarnaast zijn de Strobosser Trekfeart en de recent ontwikkelde Súd-Ie voor de watersport aantrekkelijk om te varen. De vaarroutes zorgen voor verbinding met andere gebieden

Naast de hoofdroutes zijn er diverse aftakkingen die bevaarbaar zijn voor voornamelijk sloepen en kleine kajuitmotorboten. Zo loopt De Lauwers van het terpdorp Burum naar Munnekeziel, waarbij je de grens tussen Fryslân en Groningen overvaart. Ook loopt de Noordelijke Elfstedenvaarroute door de gemeente Noardeast-Fryslân. Via de gemeente kan er richting Groningen, de Friese Meren, de Turfroute en Waddenzee gevaren worden.

Het vaarwegennetwerk in de gemeente is de afgelopen jaren uitgebreid en aangepast. Zo zijn er in de gemeente ook kleinere verbindingen tussen vaarwegen gerealiseerd. Voorbeelden hiervan zijn de extra verbinding tussen de Lits-Lauwersmeerroute en de Staande Mastroute door het Bûtenfjild en tussen

Noardeast-Fryslân en de Friese meren door Achtkarspelen. Hierdoor zijn er in de regio meerdere vaarouters van circa vier uur te varen. Dat maakt het gebied extra aantrekkelijk voor de waterrecreant.

2.2 Vaarklassen en beheer vaarwegen

De recreatieve vaarwegen zijn geclassificeerd op basis van welke boten geschikt zijn om door de vaarweg te varen. Dit is gebaseerd op de doorvaarthoogte en de diepgang. De vaarroutes variëren dus van routes die geschikt zijn voor grote zeilboten zoals de Staande Mastroute (Azm) tot aan routes die enkel met kleine visbootjes of de kano bevaarbaar zijn (E en F). In bijlage 3 hebben we een kaart opgenomen waarop alle vaarwegen, ingedeeld op vaarklasse, zijn weergegeven.

Van belang bij de vaarwegen is om te weten wie eigenaar is en verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de vaarweg. Met onderhoud en beheer bedoelen we:

- Het baggeren van de vaarbak
- Beheer en onderhoud oevers en kaden
- Nautisch beheer

Onder de vaarbak (vaargeul) wordt verstaan het gedeelte dat gebruikt wordt voor het varen, veelal het middengedeelte van een vaarweg. Van de vaarwegen die opgenomen zijn in het provinciale Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) is de provincie verantwoordelijk voor het baggeren van de vaarbak. De provincie kan het daadwerkelijke onderhoud en beheer toedelen aan andere overheden. Zo heeft zij ervoor gekozen om de kleine vaarklassen (E en F) toe te delen aan Wetterskip Fryslân, omdat dit aansluit bij het baggeronderhoud dat zij uitvoert aan watergangen.

Ook voor het onderhoud aan oevers en kades langs vaarwegen die zijn opgenomen in het RMP is de provincie in eerste instantie verantwoordelijk. In sommige gevallen (stukken van de vaarroute) ligt dit bij een andere overheid of particulier. Voor vaarwegen die niet zijn opgenomen in het RMP geldt dat de eigenaar zelf verantwoordelijk is voor het onderhoud. Voor de gemeente is dit vastgelegd in het Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma (GMP).

Onder nautisch beheer wordt verstaan de zorg voor de afwikkeling van een veilig en vlot scheepvaartverkeer. Hieronder vallen bijvoorbeeld het geven van verkeersaanwijzingen, het aanbrengen van verkeerstekens (bebording, boeien) en het handhaven van de verkeersregels op het water. Het nautisch beheer ligt voor de in het RMP opgenomen vaarwegen bij de provincie en bij de gemeente in het geval van vaarwegen die zijn opgenomen in het GMP.

2.3 De havens en aanlegvoorzieningen

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft veel verschillende havens en aanlegvoorzieningen (zie afbeelding 2.1). Ze variëren in gebruiksfunctie, aantal ligplaatsen, beheer en aanwezige voorzieningen. Om een overzicht te creëren en de huidige situatie te schetsen hebben we de havens geclusterd op basis van vier types: de drie grote passantenhavens; de verenigingshavens; de particuliere havens en overige aanlegplekken. Hieronder worden ze beschreven. Daarnaast is in bijlage 3 een overzicht opgenomen van alle havens en de aanwezige voorzieningen per haven.

Grote passantenhavens

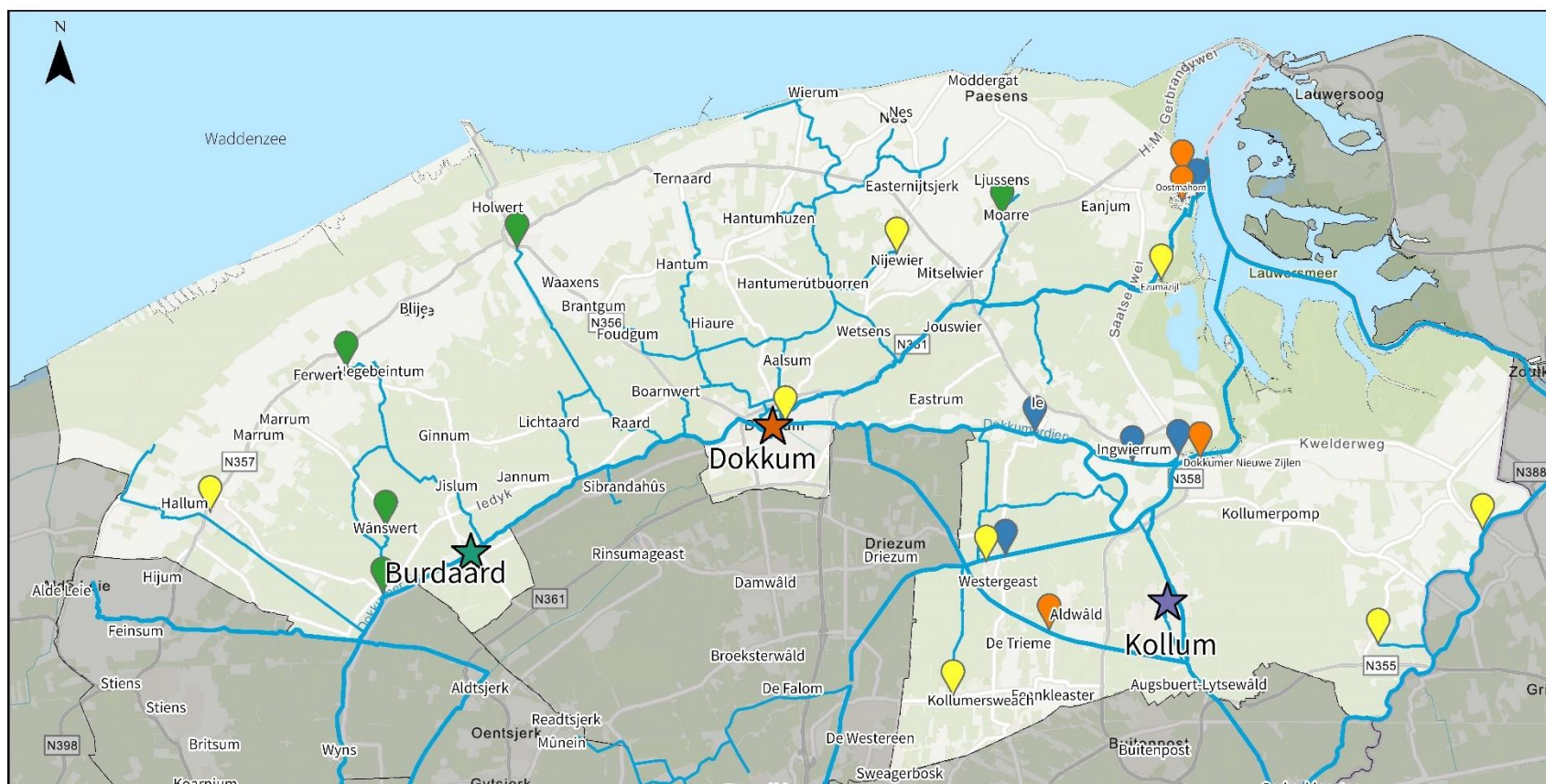
Dokkum

De binnenstad van Dokkum vormt eigenlijk één grote haven voor passanten met deels ook vaste ligplaatsen. De meeste aanlegplekken bevinden zich rondom het westelijke en zuidelijke bolwerk. Midden in de historische stad bevindt zich aan weerskanten van de Zijl het Kleindiep en Grootdiep. Het Grootdiep wordt ook wel de Museumhaven genoemd vanwege de historische schepen en de bruine vloot die hier liggen. Voor de Museumhaven geldt een speciale regeling die het aantrekkelijk maakt voor deze boten om hier te liggen. In het water in de binnenstad bevinden zich ook terrasboten, rondvaartboten en huursloepen.

Naast bovengenoemde plekken, vallen ook de ligplaatsen bij Grimma Herna, de Westersissestraat, de Eelaan, de Strobosserweg, de Trije Terpen en Woudhorne onder de haven van Dokkum. Hier bevinden zich hoofdzakelijk vaste ligplaatsen voor inwoners van Dokkum en is ruimte voor kleinere boten. Een schatting is dat er al met al ongeveer 300 ligplaatsen zijn verspreid door de stad. Naast de ligplaatsen van de gemeente bevindt zich nabij het Harddraverspark ook nog een verenigingshaven.

In Dokkum zijn verschillende voorzieningen aanwezig voor passanten. Zo zijn er walkasten met stroom en watertappunten en er zijn vuilwaterpompen. Verspreid over de stad zijn er drie sanitairgebouwen met toiletten en douches: de Watergeus, de Boekanier en Lutjebleek. Deze laatste is in particulier eigendom.

Afbeelding 2.1 - Kaart havens en aanlegplaatsen gemeente Noardeast-Fryslân

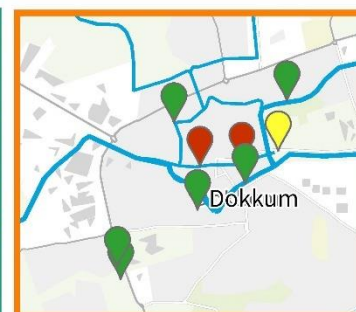
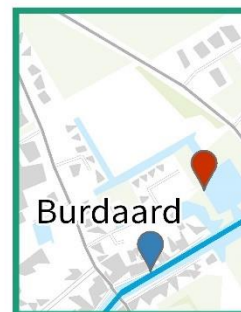

Legenda

- Gemeente Noardeast-Fryslân
- Omliggende gemeenten
- Vaarwegen

Havens en aanlegplaatsen

- Grote passantenhavens
- Havens langs vaarroutes
- Kleine havens (in dorpen)
- Particuliere havens
- Verenigingshavens
- ★ Burdaard
- ★ Dokkum
- ★ Kollum

Burdaard

Burdaard is gelegen aan de Staande Mastroute die dwars door het dorp gaat. In Burdaard zijn op twee plaatsen aanlegmogelijkheden (in het centrum aan de kade van de Dokkumer Ee en Jachthaven Burdaard) voor passanten en inwoners. De jachthaven is gelegen aan de noordoostelijke zijde van het dorp nabij de molen. Dit betreft een havenkom met ligboxen. Beide havens / aanlegplaatsen worden door een havenmeester geëxploiteerd.

Bij Jachthaven Burdaard bevindt zich ook een camping met camperplekken. Op dit terrein is een sanitairgebouw aanwezig voor passanten en campinggasten. De ligplaatsen hier zijn voorzien van stroompunten en er is water. Ook is een vuilwaterpomp aanwezig.

Kollum

De havens in Kollum worden geëxploiteerd door Watersportvereniging Kollum. Jachthaven de Rijd is de verenigingshaven aan de noordkant van het dorp. Naast de vaste ligplaatsen is bij de haven aan de Sylster Ryd ook plek voor passanten. Andere plekken om aan te leggen zijn er in het centrum bij het eiland nabij Meckemastate en langs het Kollumer kanaal. In de route door het centrum is ook plaats voor kleinere bootjes.

Niet alle boten kunnen in Kollum op elke plek terecht. Zo is de jachthaven bereikbaar voor zeilschepen via de Lits-Lauwersmeerroute. De route door het Kollumer kanaal is geschikt voor grotere motorboten klasse Dm. De route door het centrum is, met de recente ophoging van de Molenkampbrug geschikt voor sloepen.

Jachthaven de Rijd biedt veel voorzieningen waar de andere ligplaatsen in Kollum ook gebruik van kunnen maken. Zo is er een sanitairgebouw en zijn er op enkele plekken stroompunten. In de haven in Kollum is plek voor 175 boten. 125 plaatsen zijn bestemd voor leden van de watersportvereniging en de overige plaatsen voor passanten.

Verenigingshavens

De gemeente kent verschillende havens die door een vereniging of stichting worden bestuurd. De dorpen met een verenigingshaven zijn: Kollum, Burum, Westergeast, Ezumazijl, Dokkum, Kollumersweach, Hallum, Niawier en Munnekezijl. Deze verenigingshavens hebben voornamelijk ligplaatsen voor inwoners maar bieden soms ook plekken voor passanten. Het eigendom van de havens is in handen van de gemeente, maar de verenigingen zijn verantwoordelijk voor het innen van havengelden. Zij hebben veelal in het verleden met de gemeente een overeenkomst afgesloten over het gebruik, beheer en onderhoud van de haven.

De voorzieningen variëren in deze havens afhankelijk van hun omvang en directe ligging aan een vaarroute. Zo is in Kollum een havengebouw met douches en toiletten, zijn er stroompunten en is een vuilwaterpomp aanwezig. Hetzelfde geldt voor Burum, maar dan kleinschaliger. In sommige havens ontbreken deze voorzieningen volledig en gaat het alleen om een ligplaats voor een boot.

Kleine havens in dorpen

Een bijzondere categorie naast de verenigingshavens vormen de kleinere havens in de dorpen. Ze zijn vaak via een opvaart verbonden met een grotere vaarroute door de gemeente. Zo zijn er kleinere havens in Ferwert, Holwert, Tergracht, Moarre, Wânswert en Kollumerzwaag. De meesten hebben niet meer dan 15 plekken voor kleinere boten die hoofdzakelijk van eigen inwoners zijn. Deze havens hebben in de regel geen voorzieningen ook geen elektriciteit of waterpunten.

Particuliere havens

Een aantal havens in de gemeente Noardeast-Fryslân is in particulier bezit, zoals Jachthaven Lunegat, Jachthaven Lauwersmeer, Landal Oostmahorn en Aldwâld. Deze havens verschillen allemaal van grootte, voorzieningenniveau en tarievenstelsel. De jachthaven Aldwâld is het kleinst van de vier. Jachthaven Lunegat en Lauwersmeer hebben veel verschillende voorzieningen in vergelijking met de andere particuliere havens. Ze hebben onder andere een wasserette, botenkraan, vuilwaterpomp en wifi.

In particuliere havens is de eigenaar van de haven geheel verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. Het zijn commerciële havens waar de gemeente verder geen of nauwelijks bemoeienis mee heeft. In dit havenbeleid gaan wij hier verder dan ook niet op in.

Overige aanlegplekken

Havens langs vaarroutes

Hieronder verstaan we havens met aanlegvoorzieningen langs doorgaande vaarroutes. Dit betekent dat de boten voornamelijk aan de kade liggen en niet door middel van steigers te bereiken zijn. De meeste van deze havens bevinden zich in water waar het vaarwegbeheer in handen is van de Provincie Fryslân. De havens of aanlegvoorzieningen die hieronder vallen zijn o.a. Stienfek Ie, Ingwierum, Dokkumer Nieuwe Zijlen, Oostmahorn-Veerdam en Westergeast-Prellewei. Het gaat hierbij om aanlegplaatsen in vaarwegen, waarvan afhankelijk van de vaarklasse bepaalde typen boten kunnen liggen. Voor de Staande Mastroute langs het Dokkumer Grutdijp geldt bijvoorbeeld klasse Bzm oftewel geschikt voor grote zeilschepen en grote motorboten. De Strobosser trekfeart is klasse Dm en geschikt voor kleinere motorboten. De havens of aanlegvoorzieningen hebben weinig tot geen voorzieningen.

Het havenmeesterschap, onderhoud en beheer in deze havens is verschillend geregeld. Sommige plaatsen vallen onder het havenmeesterschap van Dokkum, terwijl voor andere plekken een vereniging of bedrijf de zaken waarneemt. Het onderhoud en beheer van de kade is veelal in handen van de gemeente of provincie Fryslân.

Marrekrite ligplaatsen

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft ook een aantal Marrekrite ligplaatsen. Dit zijn vrije aanlegplaatsen langs vaarroutes middenin de natuur. Als waterrecreant mag je daar drie dagen liggen met de boot. Samen met de ligplaatsen in de havens zorgen deze plekken voor een gevarieerd aanbod en bijzondere beleving van de omgeving. De meeste gemeenten in de provincie Fryslân zijn aangesloten bij Recreatieschap de Marrekrite en hebben dit soort ligplaatsen. Het onderhoud en beheer van de ligplaatsen is in handen van het recreatieschap.

Provinciale aanlegplaatsen

Tot slot heeft de provincie Fryslân ook nog een aantal aanlegplaatsen in de gemeente Noardeast-Fryslân. Om hoeveel aanlegplaatsen het exact gaat is niet bekend. De provincie Fryslân vraagt geen liggeld voor deze aanlegplaatsen. De waterrecreant mag hier net zoals bij een Marrekrite ligplaats maximaal drie dagen liggen.

Wonen op en aan water

Wonen op en aan het water

In de gemeente liggen de nodige woningen aan het water. Met name in de plaatsen Dokkum, Burdaard en Kollum zijn er waterrijke wijken met voor woningbezitters soms een eigen aanlegplek. Ook langs vaarroutes komt dit voor. Op bepaalde plekken is een ligplaats toegestaan, maar dit is niet overal altijd duidelijk. De eigenaar van de kade is in principe verantwoordelijk voor onderhoud en beheer.

Ook wordt er op enkele plekken in de gemeente op het water in een schip gewoond. Op drie locaties zijn vanuit het verleden woonschepen toegestaan:

- Dokkum: drie schepen in de Driepypstergracht nabij de Helling.
- Westergeast: twee schepen in de Nije Swemmer langs de Prellewei.
- Hallum: drie schepen in Hallumertrekfeart ter hoogte van Iedyk.

De gemeente heeft sinds de fusie geen woonschepenverordening meer en hierdoor ontbreekt voor deze plekken adequate regelgeving. In de toekomst moet er een woonschepenverordening komen, maar dat is geen onderdeel van dit havenbeleid.

2.4 Kansen en knelpunten

Welke ontwikkelingen spelen een rol in de waterrecreatie én welke gevolgen hebben die voor dit havenbeleid? Op basis van gesprekken met betrokkenen, experts en deskstudie hebben we de sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen in kaart gebracht. Deze hebben wij hieronder uiteengezet.

Sterke punten: ▪ De Provincie Fryslân heeft een sterke positie op watersportgebied en kent een hoge waardering van de vaarroutes en beleving. ▪ Bijzonder en divers landschap (wouden, coulisselandschap, open weilanden, Lauwersmeer, Waddenkust en -zee) interessant voor de waterrecreant. ▪ De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in toerisme en recreatie (Wetterfront Dokkum, Kollum watersportdorp, Súd Ie, Rondje Lauwersmeer, Hegebeintum). ▪ Staande Mast en Lits-Lauwersmeerroutes gaan door het gebied. ▪ Bestaande waterrecreatie activiteiten en -ontwikkelingen langs routes en in waterrecreatiekernen. ▪ Aantrekkelijke ligplaatsstarieven in o.a. Dokkum, Kollum en Burdaard. ▪ Capaciteit van het aantal ligplaatsen is op orde in de gemeente.	Zwakke punten: ▪ Integraal overzicht en kennis van de havens ontbreekt binnen de gemeente en er is geen centraal aanspreekpunt. Geen uniform beleid. ▪ Het gebied staat niet echt bekend als waterrecreatieregio in Fryslân. ▪ Aantal mogelijkheden om (korte) rondjes te varen beperkt. ▪ Weinig horeca en verblijfsaccommodaties aan het water. ▪ Voorzieningen deels verouderd, niet functionerend of niet aanwezig, zoals vuilwaterpompen, WiFi en oplaadpunten. ▪ (Beperkt) sprake van illegale bewoning op schepen en langliggers. ▪ (Beperkt) sprake van verwaarloosde boten in dorpen en vaarwegen. ▪ De thuismarkt (eigen inwoners) heeft een bescheiden omvang en is gedeeltelijk minder kapitaalkrchtig. ▪ Het Lauwersmeer ligt voor zeilboten op grote afstand van de dorpen.
Kansen: ▪ Opkomst kleine watersport vormen, zoals suppen, sloepvaren en kanoën. ▪ Toenemende verblijfsduur in havens. ▪ Opkomst digitale informatiesystemen maakt beheer gemakkelijker. Tevens een bedreiging: minder persoonlijk contact. ▪ Het varen met een zeilboot is minder populair, het varen met een sloep en (kajuit)motorboot neemt toe. ▪ Opkomst elektrische vaartuigen. ▪ Schepen worden groter en luxer. ▪ Het aantal waterrecreanten is toegenomen.	Bedreigingen: ▪ Vergrijzing en het bezit van schepen neemt af. ▪ De doorvaarbaarheid van de vaarroutes staat onder druk o.a. door het maaibeeld. ▪ Omschakeling elektrisch varen: kan de omschakeling worden gemaakt en zijn de voorzieningen in de havens daar nu voldoende op ingericht. ▪ Klimaatverandering: droogte afgewisseld door hele natte periodes, invloed op de waterstanden.

Conclusies SWOT-analyse

De gemeente Noardeast-Fryslân is een aantrekkelijke gemeente om te varen en te verblijven. Er zijn veel waterrecreatiemogelijkheden en het diverse landschap is interessant voor de waterrecreant. Bovendien is er de afgelopen tijd flink geïnvesteerd in toerisme en recreatie en de gemeente staat open voor het ontvangen van meer waterrecreanten. Daarom wil de gemeente beleidsmatig ruimte bieden voor nieuwe ontwikkelingen die toerisme en waterrecreatie ten goede komen. Tot slot beschikt de gemeente over voldoende ligplaatsen en zijn de ligplaatstarieven aantrekkelijk.

Echter staat Noardeast-Fryslân niet bekend als waterrecreatieregio. En onbekend maakt onbemind. Bovendien is het aantal mogelijkheden om rondjes te varen beperkt. Het is veelal heen en weer varen zeker voor grotere boten. De vaarafstanden zijn groot en niet alle vaarwegen zijn aantrekkelijk. Door de samenvoeging van een aantal gemeenten is er geen uniform havenbeleid. Bovendien heeft de gemeente weinig zicht op hoe het beheer en onderhoud in de havens momenteel is geregeld. Daarnaast zijn een aantal voorzieningen in de havens verouderd of kapot. Er wordt in beperkte mate overlast ervaren door illegaal bewoonde schepen, langliggers en verwaarloosde boten.

Daarnaast zijn er een aantal externe factoren die een bedreiging vormen voor Noardeast-Fryslân als waterrecreatieregio. Zo neemt het bezit van een eigen schip af. Er is nog wel sprake van veel gebruik en er zijn ook nieuwe doelgroepen die kennis maken met waterrecreatie. Met name de kleine waterrecreatie vormen, zoals suppen en kanoën zijn in opkomst. Dat betekent dat er steeds meer behoefte is aan passantenplaatsen en voorzieningen voor kleine waterrecreatie vormen. De doorvaarbaarheid van de vaarroutes staat

onder druk door het maaibeleid, maar ook klimaatverandering. Daarnaast moet de waterrecreatiesector de komende jaren ook de transitie maken naar elektrisch aangedreven vaartuigen. De duurzaamheidseisen die aan boten worden gesteld zijn steeds hoger. De vraag is of deze omschakeling snel kan worden gemaakt en de havens daar nu voldoende op zijn ingericht.

Gelukkig zijn er ook veel kansen. Zo neemt het aantal waterrecreanten toe, evenals de gemiddelde verblijfsduur in de havens én daarmee het bezoek aan wal. Een aantrekkelijke walomgeving met voldoende voorzieningen is steeds belangrijker. Door digitalisering is minder mankracht en organisatie in de havens benodigd. Nadeel is dat er minder sprake is van persoonlijk contact. Het aantal motorboten neemt toe en de schepen worden steeds groter en luxer.

Welke opgaven kunnen we hieruit destilleren?

Uit de SWOT-analyse kunnen we een aantal opgaven destilleren, namelijk:

- Meer bekendheid creëren voor Noardeast-Fryslân als waterrecreatieregio.
- De aantrekkelijkheid van het vaargebied vergroten: meer mogelijkheden creëren om rondjes te varen.
- Uniform havenbeleid ontwikkelen en één aanspreekpunt aanstellen.
- Kwaliteit voorzieningen in de havens verbeteren.
- Overlast van schepen aanpakken.
- Zorgen dat de doorvaarbaarheid van de vaarroutes op peil blijft.
- Ruimte bieden om snel in te spelen op relevante trends en ontwikkelingen.

3 Onze visie

Waar willen we naartoe? Hoe spelen we in op de kansen en bedreigingen? En waar gaan we de komende jaren mee aan de slag? In dit hoofdstuk geven we een antwoord op deze vragen.

3.1 Uitgangspunt: waterrecreatie visie

In 2013 is de strategische visie “Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025” opgesteld. Dit document vormt een belangrijk uitgangspunt voor ons havenbeleid. In de regionale visie is de volgende stip aan de horizon geschetst:

"Noordoost Fryslân 2025: waar de cultuur de wal raakt en de natuur vol water zit". Noordoost Fryslân staat in 2025 op de kaart als aantrekkelijk waterrecreatiegebied. Het vaarwegennetwerk is op orde en kenmerkt zich door een dicht netwerk van vaarten en kanalen en heeft een sterke verbinding met de cultuur en natuur in het achterland. De camper- en sloepenvaarder zijn de voornaamste doelgroepen. Met het vertroetelen van deze doelgroepen varen in hun kielzog ook andere waterrecreanten die aangenaam verteren en verblijven.

We richten ons daarbij op twee doelgroepen, namelijk:

De campervaarder:

Een campervaarder heeft gelijk aan een camperaar op het land veel praktische voorzieningen mee aan boord; mogelijkheden voor koken, overnachten maar ook fietsen, wandelschoenen en visgerei. Varen is vooral bedoeld om een gebied te ontdekken. De campervaarder vaart een kort tochtje van een paar uur en meert dan aan om of lekker aan boord te relaxen of om het achterland te verkennen. Het zelfvoorzienende karakter draagt bij aan het gewenste

vrijheidsgevoel, geen verplichtingen maar lekker ontspannen genieten van rust en ruimte maar ook van gezelligheid en gezelschap. De campervaarder is in essentie wel selfsupporting maar daarbij wel sterk gericht op voorzieningen en activiteiten aan de wal; fietspaden, musea, horeca en attracties. Is de verblijfsplek aangenaam en interessant dan wordt de verblijfstijd verlengd. Campervaarders varen vooral op motorboten van diverse pluimage van kruiser tot cabinsloep.

De sloepenvaarder:

De sloepenvaarder vaart liefst een dagtocht van een uur of zes waarvan er vier varend worden doorgebracht. De overige twee uur zoekt hij 'verteer' en 'vermaak' aan de kant. De sloepenvaarder zoekt graag 'drukte' en gezelligheid' op in dorpen en stadjes. Ook omdat de sloepenvaarder over het algemeen weinig voorzieningen aan boord heeft en dus afhankelijk is voor voorzieningen aan de wal waaronder een verblijfsaccommodatie.

Verbinding water en land

Vanuit bovengenoemde strategische visie willen we nadrukkelijk de **verbinding tussen water en land** verbeteren. Waterrecreanten die ons gebied bezoeken stimuleren we om ook het land te gaan bezoeken, zodat de economische spin off van het bezoek wordt vergroot. Daarom investeren we in goede knooppunten waar water, aanlegplaatsen en fiets- en wandelmogelijkheden bij elkaar komen. De afgelopen jaren hebben we hier al een start mee gemaakt. Zo is dit een belangrijk onderdeel van het Súd Ie project. Dit gaan we de komende jaren continueren.

3.2 Ambitie: waar zetten we op in

Uit de SWOT-analyse (zie paragraaf 2.3) hebben we een aantal opgaven gedistilleerd. Hier gaan we mee aan de slag. Daarbij hebben wij de ambitie om de komende jaren **meer bezoekers, overnachtingen en bestedingen** te realiseren in Noardeast-Fryslân. De waterrecreatiesector kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. **Daarom streven we naar een aantrekkelijk waterrecreatiegebied mét kwalitatief hoogwaardige havens en aanlegvoorzieningen.**

Randvoorwaarden voor succes

Om onze ambitie te realiseren moeten we in ieder geval inzetten op dat *Noardeast-Fryslân bekend staat als aantrekkelijk waterrecreatiegebied met aantrekkelijke vaarwegen en gezellige plekken om te verblijven*. Hierbij gaat het om meer bekendheid genereren voor Noardeast-Fryslân, niet alleen voor landrecreatie maar ook voor de waterrecreatie.

Om de aantrekkelijkheid van het vaargebied te vergroten moeten we blijven investeren in de mogelijkheden om rondjes te varen en om de voorzieningen aan de kant te verbeteren. Daarbij richten we ons primair op de behoeften van de campervaarder en de sloepenvaarder. Dat vraagt ook om investeringen in goede knooppunten waar water, aanlegplaatsen, horeca, winkels en fiets- en wandelmogelijkheden bij elkaar komen. Hierbij zetten we de ingezette koers vanuit het 'Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025' voort.

De kwaliteit van de vaarwegen is daarnaast een belangrijk aandachtspunt. De doorvaarbaarheid van de vaarwegen kan onder druk komen te staan door waterplanten, dichtslibbing en klimaatverandering. Daar vragen we aandacht voor door hier actief over te communiceren richting onze partners, zoals de andere vaarwegbeheerders. De meeste vaarwegen beheren we namelijk niet zelf. Samen met onze partners werken we aan goed doorvaarbare vaarwegen en maken we afspraken over wat er nodig is en wie waarvoor (financieel)

verantwoordelijk is. Ook moeten rommelige situaties aan wal of op het water worden aangepakt, zoals de binnenkomst bij Dokkum en voormalige Steenfabriek bij Oostrum.

Bovengenoemd heeft allemaal een sterke samenhang met dit havenbeleid. We kunnen tenslotte aantrekkelijke havens bieden met kwalitatief hoogwaardige voorzieningen, maar als waterrecreanten niet naar ons gebied komen, omdat ze Noardeast-Fryslân niet kennen of de doorvaarbaarheid van de vaarwegen niet op orde is dan bereiken we daar alsnog onze ambities niet mee. In dit havenbeleid focussen we echter *primair* op de havens, aanlegplaatsen en daaraan gerelateerde zaken. **De uitwerking van bovenstaande punten nemen we dan ook mee als onderdeel van ons algemene toerisme en recreatie beleid.**

Speerpunten

De ambitie hebben we vertaald in drie speerpunten. De opgaven uit de SWOT-analyse komen hierin terug.

Speerpunt 1) De regelgeving in de havens is uniform, navolgbaar en handhaafbaar.

Toelichting:

Alle havenzaken zijn vastgelegd in verordeningen. Langliggers, verwaarloosde boten en oneigenlijk gebruik van een ligplaats, water en/of stroom leggen we aan banden.

Het ligplaatsenbeleid is in de grote kernen en langs de doorvaartroutes maximaal gericht op het faciliteren van de recreatieve functie. We bieden beleidsmatig ruimte voor nieuwe ontwikkelingen die toerisme en waterrecreatie ten goede komen. De tarifiering voor de ligplaatsen en bruggelden is gebaseerd op heldere uitgangspunten en dusdanig aantrekkelijk dat bezoekers worden verleid om vaker terug te komen. De regels zijn uniform en er is één aanspreekpunt vanuit de gemeente.

Speerpunt 2) De kwaliteit en het voorzieningenniveau van de havens zijn goed.

Toelichting:

Alle havens binnen onze gemeentegrenzen beschikken over passende, eigentijdse en, waar mogelijk, duurzame basisvoorzieningen (water, stroom en sanitair) die aansluiten bij de wensen van de huidige én toekomstige gebruiker. De aanwezige voorzieningen kunnen per haven verschillen op basis van locatie, mogelijkheden en het huidige en gewenste gebruik.

De manier waarop het onderhoud en beheer van de (voorzieningen in) de havens op dit moment is geregeld moet beter en meer uniform. We willen meer

inzicht hebben in wie waarbij betrokken is. We gaan de bestaande overeenkomsten met de havens bekijken en waar nodig aanpassen.

Speerpunt 3) De dienstverlening in onze havens is gastvrij, professioneel én persoonlijk.

Toelichting:

Onder gastvrije, professionele en persoonlijke dienstverlening verstaan we: goede bereikbaarheid van de havens, goede aanlegmogelijkheden en goede functionele én toeristische informatievoorziening over de haven, vaarmogelijkheden, regels en wat er allemaal in de omgeving te doen is op, in en langs het water. Qua informatievoorziening vinden we naast digitale informatie en informatie op papier ook persoonlijk contact met een havenmeester en/of gastheer belangrijk. De dienstverlening kan per haven verschillen afhankelijk van de locatie, voorzieningen en het gebruik.

Tot slot willen we dat meer waterrecreanten in het voor- en naseizoen (de lente en het najaar) onze havens aandoen, zodat we het seizoen kunnen verbreden. In de wintermaanden staan we op een aantal plekken gratis liggen toe, zoals in de museumhaven in Dokkum voor historische schepen als dat de aantrekkelijkheid van de haven ten goede komt.

In hoofdstuk vier en vijf hebben we speerpunt 1, 2 en 3 uitgewerkt in concrete kaders en acties waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

4 Kaders

Hoe gaan we de ambitie en speerpunten die we in hoofdstuk 3 hebben benoemd realiseren? Wat betekent dit concreet voor de havens? Vanuit welke kaders gaan we werken? In dit hoofdstuk hebben we de kaders voor dit havenbeleid uitgewerkt.

Onderstaande kaders hangen direct samen met de drie speerpunten die we in hoofdstuk 3 hebben opgenomen. In tabel 4.1 hebben we aangegeven welke kaders onder welk speerpunt vallen. In hoofdstuk 5 hebben we acties opgenomen die voortvloeien uit de speerpunten en kaders.

Tabel 4.1 Samenhang tussen speerpunten en kaders.

Speerpunt	Bijbehorende kaders	Zie paragraaf
1: Regelgeving havens	▪ Rol van de gemeente ▪ Omgang met ligplaatsen	▪ 4.1 ▪ 4.2
2: Kwaliteit voorzieningenniveau	▪ Beheer en onderhoud ▪ Voorzieningen in de havens	▪ 4.3 ▪ 4.4
3: Dienstverlening en gastvrijheid	▪ Inning van liggelden ▪ Brugbediening ▪ Invulling havenmeesterschap ▪ Gastheerschap havens	▪ 4.5 ▪ 4.6 ▪ 4.7 ▪ 4.8

In de volgende paragrafen hebben we de kaders uitgewerkt.

4.1 Rol van de gemeente

Wat is de rol van de gemeente Noardeast-Fryslân in dit havenbeleid?

Allereerst zorgt de gemeente voor goed en consequent beleid en navolgbare en handhaafbare regelgeving rondom de havens, ligplaatsen en voorzieningen. Dit is vastgelegd in een aanleg- en ligplaatsenverordening en *ligged*verordening. Daarnaast houden we toezicht op naleving van het beleid en handhaven we waar nodig. Tot slot fungeren wij als aanspreekpunt en gesprekspartner voor partijen die actief zijn in de gemeentelijke havens.

Aanspreekpunt havenzaken gemeente

Om de lopende havenzaken te coördineren is er voldoende ambtelijke capaciteit nodig. Die capaciteit ontbreekt nu. Bovendien zit de kennis over de havens nu in de hoofden van een aantal personen en is nergens vastgelegd. Met dit havenbeleid willen we hier graag verandering in aan brengen.

Naast het goed in kaart brengen en actueel houden van de havens en aanlegvoorzieningen in de gemeente, vinden we dat er binnen de gemeente een havencoördinator moet komen. Deze moet fungeren als eerste contactpersoon voor alle zaken rondom waterrecreatie, de havens en aanlegplaatsen. Deze persoon stemt weer af met collega's van de gemeentelijke dienst en externen, zoals de havenmeesters en jachthavenverenigingen.

4.2 Omgang met ligplaatsen

De komende jaren willen we meer bezoekers kennis laten maken met Noardeast-Fryslân. Daarbij zetten we in op seizoenverbreding, slimme groei¹ en een versterking van onze lokale economie. We denken dat de waterrecreatiesector hiervoor kansen biedt. Daarom willen we het bestaande ligplaatsenbeleid herzien en in de grote kernen en langs de doorvaartroutes zoveel als mogelijk **passantenplaatsen** aanbieden.

Passantenplaatsen zijn:

Ligplaatsen die worden ingezet voor kortdurend, wisselend verblijf met een maximale duur van 1 week. Voor de Marrekrite plekken in het buitengebied geldt dat passanten maximaal 3 dagen op dezelfde plaats mogen liggen..

Daarnaast bieden we ruimte voor **vaste ligplaatsen**. De bestaande vaste ligplaatsen willen we in stand houden.

Vaste ligplaatsen zijn:

Ligplaatsen waar een vaartuig langdurig zonder recreatief verblijf mag liggen. De vaste ligplaatsen zijn beschikbaar per zomer- en winterseizoen. Vaak betreft dit een ligplaats in een verenigingshaven, maar ook op speciale plekken in de passantenhavens.

Klussen op de boot (onderhoudswerkzaamheden aan buitenkant) zijn in de havens niet toegestaan. Dit kan uitsluitend op de daarvoor bestemde plekken op de wal.

Langliggers en wonen op varende schepen

Langliggers zijn mensen die langdurig op hun boot verblijven en voor een lange periode een passantenplaats in beslag nemen. In sommige gevallen zelfs gedurende het gehele jaar. In beperkte mate is er nu sprake van langliggers in met name Dokkum. We hebben nu weinig zicht op deze groep. Een aantal schepen ligt nu op ongewenste plekken.

In principe is lang liggen op passantenplaatsen niet toegestaan en is het verboden om op een boot te wonen. Dit geldt met uitzondering van de toegewezen plaatsen voor woonschepen binnen de gemeente.

Beleid Museumhaven Dokkum

Voor de Museumhaven in Dokkum houden we vast aan het bestaande beleid. We willen hier in de winter- en zomerperiode ruimte bieden aan historische schepen. In het Kleindiep is dit winters niet mogelijk, vanwege het vrij houden van de haven voor een mogelijke Elfstedentocht. In de winterperiode blijft in de Museumhaven ook plek voor maximaal drie historische schepen waarop gewoond mag worden. Ook in de zomerperiode maken we het voor deze schepen (waaronder de bruine vloot) aantrekkelijk om de haven op te zoeken.

Verder willen we in de Museumhaven en het Kleindiep in de zomerperiode (1 april t/m 31 oktober) terrasboten van ondernemers toestaan. De regels voor terrasboten werken we uit in het terrassenbeleid. Van bijzonder belang is dat deze qua uitstraling geen afbreuk doen aan het beschermde stadsgezicht van Dokkum. In de Museumhaven mogen alleen oude / historische schepen liggen met een terras, maar die eis geldt niet voor het Kleindiep.

¹ Groei van toerisme en recreatie kan alleen daar waar de leefomgeving en leefbaarheid niet teveel onder druk komt te staan.

Wrakkenbeleid - verwaarloosde boten

In een aantal havens en wateren is beperkt sprake van verwaarloosde boten. Deze boten dragen niet bij aan de fijne sfeer op het water en in de havens. Daarom treden we hier tegenop. Omdat de boten veelal gratis in het water liggen, ontbreekt het initiatief bij de eigenaar om hier iets aan te doen. We ontwikkelen een wrakkenbeleid, conform de uitgangspunten uit de landelijke wrakkenwet. Daarin geven we aan wanneer we optreden tegen verwaarloosde boten en hoe.

Wachtplekken bij bruggen

Bij meerdere bruggen liggen wachtplekken voor boten. Het onderhoud en beheer van de wachtplekken wordt gedaan door de eigenaar van de brug. In het geval van een provinciale brug valt het beheer en onderhoud van de wachtplekken dus onder de verantwoordelijkheid van de provincie Fryslân.

De wachtplekken bij de bruggen zijn alleen bedoeld om te wachten totdat de brug open gaat. In de aanleg- en ligplaatsenverordening bepalen we hoeveel meter ligplaatsen minimaal *uit* de brug moet liggen om overlast te voorkomen.

Aanleg- en ligplaatsenverordening

In een aanleg- en ligplaatsenverordening gaan we de passantenplaatsen, vaste ligplaatsen, plekken voor bedrijfsvaartuigen (zoals de historische schepen, terrasboten, rondvaartboten en verhuursloepen) en woonschepen opnieuw voor de gehele gemeente vastleggen. De locaties worden vastgelegd in een aanwijsbesluit. In de verordening verwijzen we naar het aanwijsbesluit.

4.3 Beheer en onderhoud

Belangrijk is om het beheer en onderhoud van de havens en aanwezige voorzieningen goed te regelen. Daaronder valt:

- Steigers
- Walbeschoeiing

- Havenkom
- Stroomvoorziening
- Watervoorziening
- Vuilwaterpomp
- Sanitaire voorzieningen

Voor de grote passantenhavens en de vaarwegen die de gemeente in eigendom heeft zijn we zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud. Ook de groenvoorziening onder andere het maaien van bermen valt hieronder. In de havens waarbij wij een overeenkomst hebben afgesloten met een jachthaven- of watersportvereniging is de vereniging hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de haven. Afhankelijk van de gemaakte afspraken.

Duurzaam denken en doen, bijvoorbeeld qua materiaalkeuze, staat voorop bij het plegen van (groot) onderhoud in de havens en de aanleg van voorzieningen.

Groot en klein onderhoud

Hieronder hebben we de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud verder uitgewerkt. We onderscheiden twee varianten van onderhoud:

Onder groot onderhoud verstaan we:

- Baggerwerkzaamheden
- Onderhoud aan de walbeschoeiing, steigers en damwanden
- Groot onderhoud aan het sanitaire gebouw

Onder klein onderhoud verstaan we:

- Klein onderhoud aan de (groen)voorzieningen en steigers
- Schoonmaken sanitaire voorzieningen
- Afvalinzameling

Wie is waarvoor verantwoordelijk?

In tabel 4.2 hebben we per type haven, zie de indeling in hoofdstuk 2, aangegeven wie voor welk onderhoud verantwoordelijk is. Wij denken dat verenigingen in staat zijn om voor de onderhoudswerkzaamheden een reserve op te bouwen. Dit resulteert ook in meer betrokkenheid van de verenigingen.

De komende tijd gaan we de bestaande overeenkomsten met de verenigingen bekijken en waar nodig herzien. We streven ernaar om in elke haven dezelfde afspraken te maken. De afspraken worden vastgelegd in een modelovereenkomst. We helpen de verenigingen met de eventuele overgangperiode en fungeren als aanspreekpunt.

Tabel 4.2 Verantwoordelijkheid onderhoud en beheer per type haven

	Verantwoordelijk	
	<i>Groot onderhoud</i>	<i>Klein onderhoud</i>
Grote passantenhavens Dokkum, Burdaard en Kollum	Gemeente	Gemeente
Grote verenigingshavens (vanaf 30 ligplaatsen)	De vereniging Gemeente denkt mee	De vereniging
Kleine verenigingshavens (tot 30 ligplaatsen)	<i>Gemeente ondersteunt bij baggeren</i> <i>Verenigingen steigers- en walbeschoeiing</i>	<i>De vereniging</i>
Overige aanlegplaatsen ▪ Langs vaarroutes² ▪ Marrekrite plaatsen	<i>Langs vaarroutes:</i> Eigenaar vaarweg/wal GR Marrekrite	<i>Langs vaarroutes:</i> Eigenaar vaarweg/wal GR Marrekrite
Particuliere havens	Eigenaar haven	Eigenaar haven

² Over het beheer en onderhoud van de overige aanlegplaatsen in doorgaande vaarwegen zijn aparte afspraken gemaakt met de provincie en andere vaarwegbeheerders. Deze houden we in

4.4 Voorzieningen in de havens

Bij aantrekkelijke havens horen goede voorzieningen die aansluiten bij de eisen en behoeften van huidige en toekomstige gebruikers. De aanwezige voorzieningen kunnen per haven verschillen.

Douche- en toiletgebouwen

In de grote passantenhavens en een aantal verenigingshavens zijn toilet-, en douchevoorzieningen aanwezig. Voor een passantenhaven is deze voorziening noodzakelijk. In Dokkum en Burdaard zijn deze voorzieningen toereikend, maar de situatie in Kollum behoeft aandacht. Het havengebouw bevindt zich in de verenigingshaven en dit is op behoorlijke afstand van ligplaatsen in het centrum en langs het Kollumerkanaal. De mogelijkheid om bij Meckemastate naar de wc te gaan of te douchen is onbekend en niet ideaal.

Verder is door de gemeenteraad de wens uitgesproken om in Dokkum de sanitairgebouwen in het centrum gedurende de winter ook open te stellen voor winkelend publiek en campers. Dit gaan we in een proefperiode uittesten.

Stroom en watervoorziening

Stroomvoorzieningen en watertappunten worden veel gebruikt door passanten in de havens en zijn ook voor een vaste ligplaats handig. Stroom wordt op dit moment in ongeveer de helft van de havens aangeboden. Aandachtspunt in de passantenhavens vormt het in rekening brengen van het gebruik hiervan. Voor het gebruik wordt nu afzonderlijk door de havenmeester een vastgesteld bedrag in rekening gebracht. Verder is het mogelijk om digitaal via een app van aan-uitnet stroom te gebruiken en te betalen. We willen in de toekomst de prijs in het liggeld verwerken.

stand. De provincie is tevens verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de wachtoever bij provinciale bruggen.

Vuilwaterpompen

Van belang is dat er in de havens goede voorzieningen komen om *afval- en vuilwater* in te nemen. Die voorzieningen zijn nog beperkt aanwezig en op sommige plekken kapot. In havens met meer dan 50 ligplaatsen is de eigenaar van de haven verplicht om afvalstoffen van alle pleziervaartuigen te accepteren. Om illegale lozing van afvalwater en afvalstoffen te voorkomen.

We streven naar een werkende vuilwaterpomp in de drie grote passantenhavens en grote verenigingshavens (minimaal 30 plaatsen) én op plekken waar meer dan 30 aanlegplaatsen langs een vaarroute liggen. Dit gaan we gefaseerd doen, waarbij we starten met de grote passantenhavens.

De vuilwaterpompen leggen we op een zodanige locatie aan dat ook de passant, die geen gebruik wil maken van een haven, zijn afvalwater eenvoudig kan lozen. Provincie Fryslân breed is een voorstel gedaan waar de vuilwaterpompen het beste kunnen worden aangelegd. Het gaat daarbij met name om vuilwaterstations bij de 'toegangspoorten van Fryslân'. We volgen waar mogelijk deze lijn.

Kano en sup instapplaatsen

Kleine waterrecreatie vormen, zoals kanoën en suppen worden steeds populairder. Om deze ontwikkeling te faciliteren leggen we kano en sup instapplaatsen aan in havens / bij aanlegplaatsen op daarvoor geschikte plekken. Dit doen we in overleg met de gebruikers en recreatieondernemers. We gaan eerst het huidige gebruik en de wensen inventariseren. Het beheer en onderhoud moet ook gelijk goed worden geregeld. In het verleden is dit bij het plaatsen van kanosteigers weleens misgegaan.

Toegankelijkheid steigers en kades voor iedereen

Toegankelijkheid is ook binnen onze gemeente een belangrijk thema. We gaan inventariseren hoe toegankelijk de havens op dit moment zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. In Dokkum is nu een toegankelijke steiger aanwezig waar een rijplank kan worden uitgelegd. Een dergelijke voorziening

willen we ook in de passantenhavens in Kollum en Burdaard realiseren. Door vergrijzing verwachten we dat de vraag naar toegankelijke steigers in de toekomst gaat toenemen.

4.5 Inning van liggelden

Liggeld betaal je als je met je boot of schip een ligplaats inneemt in het openbare water. De persoon die het liggeld betaalt is de schipper, reder, eigenaar of gebruiker van de boot of het schip.

We gaan de inning van de liggelden herzien en opnieuw vastleggen in een *liggeldverordening*. De huidige verordening is gebaseerd op de lengte van het vaartuig (in lengteklassen) en duur van de ligperiode. De tarieven kunnen nu variëren per haven. Dit systeem gaan we wijzigen, zodat de locatie én het gebruik van basisvoorzieningen hier standaard in mee wordt genomen. We vinden het belangrijk dat de tarifiering is gebaseerd op navolgbare uitgangspunten en dusdanig aantrekkelijk is geprijsd dat bezoekers worden verleid om vaker terug te komen.

Liggelden voor passanten

De hoogte van het liggeld hangt af van de locatie, voorzieningen in de haven en het seizoen. We onderscheiden drie tariefniveaus op basis van de locatie: hoog, midden en laag:

- **Hoog tarief.** In de grote passantenhavens Dokkum, Burdaard en Kollum heffen we in verhouding het hoogste tarief.
- **Midden tarief.** In de verenigingshavens is het tarief in verhouding tot de grote passantenhavens lager.
- **Laag tarief.** In de aanlegplaatsen / havens langs vaarroutes en kleine havens heffen we het laagste tarief.

De kosten voor water en stroom worden verrekend in de liggeldtarieven. Vaste liggers moeten separaat betalen voor stroomgebruik.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten bouwen we een nieuw tariefstelsel op. Dit leggen we vast in een liggeldverordening. In de liggeldverordening nemen we ook tarieven op voor tijdelijk bewoonde schepen in de Museumhaven. Voor de inning van liggelden voor bedrijfsvaartuigen, terrasboten en woonschepen hanteren we een aparte verordening.

Waterrecreanten die niet woonachtig zijn in onze gemeente betalen naast de liggelden ook *toeristenbelasting* per persoon per nacht. Kinderen onder de 13 jaar betalen geen toeristenbelasting. Dit is vastgelegd in de verordening op de heffing en invordering toeristenbelasting.

Aantrekkelijke tarieven

Noardeast-Fryslân heft in vergelijking met de rest van de provincie Fryslân lagere liggeldtarieven. Volgens meerdere partijen die we hebben gesproken in aanloop naar dit havenbeleid is het lagere liggeldtarief een uniek pluspunt die we moeten behouden. Zeker omdat Noardeast-Fryslân als watersportregio (nog) niet bij elke waterrecreant op het netvlies staat gegrift.

De liggeldtarieven zijn gedurende het winterseizoen, het aaneengesloten tijdvak tussen 1 november en 31 maart, voor alle havens en aanlegplaatsen 50% lager. Dit leggen we vast in de verordening.

Tarieven voor vaste ligplaatsen

Op bepaalde plekken is het mogelijk om in de passantenhavens in Dokkum, Burdaard en Kollum een vaste ligplaats te huren. Dit betreft uitsluitend de stalling van de boot en geen recreatief verblijf. Voor de zomerperiode geldt een vast tarief en voor de winterperiode aanvullend een verlaagd tarief. Dit nemen we mee in de liggeldverordening.

Digitaal innen van liggelden

Op dit moment wordt de inning van liggelden voor passanten dagelijks gedaan door de havenmeester. Om het passanten willen we dit aanpassen in een

digitaal systeem. Passanten kunnen dan zelf 'inchecken' als ze een plek gaan innemen. Het geeft ons meer grip op de inning van de liggelden en verlicht de werkdruk van de havenmeester. We kiezen een systeem dat het beste passend is voor onze havens en de passant, zoals I-marina of Ease2pay AanUit. In veel gebieden wordt hier al gebruik van gemaakt, dus de waterrecreant is hieraan gewend. In bijzondere gevallen kan hier een uitzondering op worden gemaakt.

4.6 Brugbediening en bruggeld

Bediening bruggen

Op dit moment worden de bruggen in Dokkum: Ee brug, Altenabrug, Woudpoortsbrug, Kettingbrug en Sluis/brug combinatie Schapedijkje; en Burdaard; Steenhuisenbrug (centrum) en Kolkhuizerbrug (rondweg) handmatig bediend. In 2021 hebben we in verband met onder andere de veiligheid en het gastheerschap besloten om hier aan vast te houden.

Inning van de bruggelden

Op dit moment wordt er bij twee bruggen in Burdaard en één brug in Dokkum bruggeld geheven via het 'klompjessysteem'. Voor Burdaard is het tarief €3,50 en voor de Altenabrug in Dokkum is het tarief €5,- per doorvaart. Passanten kunnen alleen met contant geld betalen. We merken dat steeds minder waterrecreanten contant geld aan boord hebben en we ontvangen als gemeente soms negatieve reacties over het huidige systeem.

De heffing van bruggelden beperkt het varen door Dokkum en Burdaard. In veel gebieden in Fryslân is in het kader van grenzeloos varen de heffing van bruggelden verdwenen. Dit samen met de ontwikkeling van het op afstand bedienen van de bruggen. Gemeenten hebben ter compensatie van gederfde inkomsten de liggeldtarieven en /of toeristenbelasting omhoog gedaan.

We zijn voornemens om de inning van bruggelden per 2025 af te schaffen. Het bestaande bruggeldtarief willen we dan (deels) verrekenen in het liggeldtarief

van de havens. Rekeninghoudend met dat de liggeldtarieven niet té hoog mogen uitvallen omwille van de aantrekkelijkheid om te verblijven. Eind 2025 gaan we evalueren wat de opbrengsten en reacties zijn geweest. Afhankelijk van de uitkomsten uit de evaluatie gaan we voor 2026 nogmaals naar de ligplaatstarieven kijken.

De afschaffing van de bruggelden heeft geen gevolgen voor de brugwachters. Wat wel van belang is, is dat we op dit moment in de grote passantenhavens in Dokkum, Kollum en Burdaard op dit moment zelf geen liggeld innen. Voor Dokkum gaat dit veranderen per 1 januari 2025, maar in Burdaard en Kollum (nog) niet. Verder kan de gemeente alleen liggeld heffen bij eigen havens en aanlegvoorzieningen. Dus niet in de particuliere haven en verenigingshavens.

4.7 Invulling havenmeesterschap

De havenmeester is degene die toezicht houdt op een haven en belast is met het handhaven van de orde en veiligheid in de haven. Daarnaast is de havenmeester een belangrijk visitekaartje voor onze gemeente als gastheer of gastvrouw en eerste aanspreekpunt voor de waterrecreant.

Onder het takenpakket van de havenmeester valt onder andere:

- Toezichthouder op het gebruik van de haven en het toewijzen van de ligplaatsen
- Gastheerschap voor de waterrecreant. Verstrekken van praktische informatie over de haven en toeristische informatie over het gebied.
- Eerste aanspreekpunt voor de waterrecreant in het geval van vragen en/of calamiteiten
- Het innen van de liggelden en toeristenbelasting.
- Contactpersoon voor de havencoördinator vanuit de gemeente met vaste overlegmomenten
- Dagelijks klein onderhoud en beheer aan de steigers en voorzieningen. Beheer en schoonmaak van de sanitair gebouwen
- Inzameling van afval, beheer en bediening van vuilwaterpomp

De werkzaamheden van de havenmeester vinden hoofdzakelijk tijdens het waterrecreatieseizoen plaats. Aangezien de havenmeester ook contactpersoon is in het geval van vragen en/of calamiteiten is een goede bereikbaarheid zeven dagen per week van vroeg in de ochtend tot laat in de avond nodig. Waar mogelijk en gewenst willen we zoveel mogelijk werkzaamheden digitaliseren, maar we hechten ook waarde aan persoonlijk contact. Zeker in de drie grote passantenhavens is het nodig om hiervoor een havenmeester aan te stellen. De invulling van het havenmeesterschap varieert per haven, zie onderstaand.

Havenmeesterschap Dokkum

De bestaande havenmeesterschap afspraken gaan we in Dokkum herzien en anders beleggen. De overeenkomst met Camping Dokkum VOF is opgezegd per 1 januari 2025. We willen als gemeente meer grip hebben op het reilen en zeilen in de havens. We stellen een havenmeester aan die de gastheerschapsfunctie invult, het liggeld int (in combinatie met een digitaal systeem) en toezicht houdt in de haven. Deze havenmeester trekt hierin samen met de havencoördinator vanuit de gemeente op.

Havenmeesterschap Burdaard en Kollum

Voor de havens van Burdaard en Kollum gaan we de bestaande afspraken bekijken en indien nodig bijstellen. We volgen de lijn van Dokkum qua insteek van het havenmeesterschap. In Kollum komt de havenmeester vanuit de watersportvereniging.

Overige havens

In de verenigingshavens wordt het havenmeesterschap door de verenigingen opgepakt. Dit leggen we vast in een modelovereenkomst. De particuliere havens regelen het havenmeesterschap zelf. Voor de overige aanlegplaatsen langs vaarroutes stellen we geen havenmeester aan. We zorgen er wel voor dat er praktische informatie beschikbaar is, evenals een telefoonnummer in het geval van vragen en/of calamiteiten.

4.8 Gastheerschap havens

De dienstverlening in onze havens is gastvrij, professioneel én persoonlijk. Hieronder verstaan we: goede bereikbaarheid van de havens, goede aanlegmogelijkheden en goede praktische én toeristische informatievoorziening over de haven en wat er allemaal in de omgeving te doen en te beleven is.

Informatievoorziening

We gaan ervoor zorgen dat er goede informatie beschikbaar komt voor passanten. In het verleden hebben we ‘welkomstflyers’ uitgedeeld over wat er allemaal te doen is op en langs het water en praktische informatie over de haven. We gaan met de lokale middenstand, promotionele organisatie en ondernemersverenigingen kijken of we dit opnieuw kunnen ontwikkelen en beschikbaar stellen voor de grote passantenhavens én verenigingshavens. De informatie willen we ook digitaal beschikbaar maken via de gemeentelijke website, eropuitinfriesland.nl en websites van lokale promotionele organisaties.

Informatiepunt Dokkum

Op dit moment ontbreekt in Dokkum een zelfstandige ontvangstlocatie waar de havenmeester zit, informatie ligt en bijvoorbeeld gratis WiFi beschikbaar is. Dat komt de gastvrijheid – met name voor passanten die onbekend zijn met onze gemeente – niet ten goede. We streven ernaar om in de toekomst opnieuw zo’n locatie op een centrale plek in Dokkum in te richten. Dit in samenhang met het Toeristisch Informatiepunt (TIP) in Dokkum. In de andere havens is dit niet direct van toepassing dan wel minder relevant.

5 Actieplan havenbeleid

In het actieplan hebben we een aantal acties opgenomen die voortvloeien uit hoofdstuk 3 en 4. Het actieplan kan jaarlijks worden bijgesteld, afhankelijk van de actualiteit en financiële mogelijkheden. De acties zijn ingedeeld per speerpunt.

Een deel van de acties wordt samen mét of door onze partners opgepakt, zoals Stichting RMT, de provincie Fryslân, het Waterschap en ondernemersverenigingen. We hebben zowel korte als middellange termijn acties benoemd:

- Korte termijn acties: pakken we in 2024/2025 op
- Middellange termijn acties: pakken we na 2025 op

Speerpunt 1: Regelgeving uniform, navolgbaar en handhaafbaar	Wanneer:	Opnemen in:	Vaststellen door:	Raming budget
We stellen een ‘havencoördinator’ aan binnen de gemeente die als eerste contactpersoon fungeert voor alle zaken rondom de havens en aanlegplaatsen, wellicht in combinatie met de havenmeester.	Korte termijn	Clusterplan Omjouwing & Ekonomy	College	€ 54.000 per jaar Inzet 0,4 FTE
Aanwijsbesluit ligplaatsen opstellen. Het aanwijsbesluit is gebaseerd op de regels in de APV. Dit besluit wordt door het College genomen: die is bevoegd om plaatsen aan te wijzen.	Korte termijn	Aanwijsbesluit via APV	College	Tijdsinvestering Eenmalig: € 5.000,-
Aanleg- en ligplaatsenverordening opstellen en vastleggen. Met daarin aandacht voor o.a. passantenplaatsen, vaste ligplaatsen, langliggers, bedrijfsmatig gebruik en verhuur van schepen.	Korte termijn	Aanleg- en ligplaatsen-verordening	College en Raad	Tijdsinvestering Eenmalig: € 5.000,-
Tariefstelsel heffing liggelden herzien en vastleggen in de liggeldverordening, waaronder: tarieven passanten, vaste ligplaatsen. In afstemming met de tariefheffing voor brugbediening.	Korte termijn	Liggeldverordening	College en Raad	Tijdsinvestering
Nieuwe ligplaatsenkaart ontwikkelen en digitaal ontsluiten op de gemeentelijke website en eventueel toeristische websites.	Middellange termijn	Aanleg- en ligplaatsen-verordening	College	Eenmalig € 7.500 Structureel € 2.500 (beheer/hosting)
Wrakkenbeleid opstellen. Hoe willen we omgaan met verwaarloosde boten.	Middellange termijn	Aanleg- en ligplaatsen-verordening	College en Raad	Tijdsinvestering Eenmalig: € 5.000,-

Speerpunt 2: Kwaliteit en voorzieningenniveau havens goed				
	Wanneer:	Opnemen in:	Vaststellen door:	Raming budget
Voor de voorzieningen in de havens een onderhoud en investeringsplan opstellen met daarin aandacht voor: verouderde stroom- en watervoorzieningen, vuilwaterpompen en jaarrond openstelling van de sanitairgebouwen.	Korte termijn	Separaat projectplan	College / Raad	Tijdsinvestering Budget: € 10.000,-
Jaarrond openstelling van sanitairgebouwen in binnenstad van Dokkum. In een proefperiode van één jaar gaan we testen of dit haalbaar en gewenst is (extra beheer en schoonmaakkosten).	Korte termijn		College	Tijdsinvestering Budget: € 7.500,-
Actieplan vuilwaterpompen opstellen en uitvoeren. We willen in ieder geval een werkende vuilwaterpomp realiseren in de grote passantenhavens Dokkum, Burdaard en Kollum. Afstemming met provinciaal programma vuilwaterpompen langs vaarroutes.	Korte termijn	Beheerplan	College	Tijdsinvestering Budget: n.t.b.
Overeenkomsten en afspraken met jachthavenverenigingen en andere lokale organisaties over het onderhoud en beheer van een haven bekijken en waar nodig herzien en opnieuw vastleggen.	Korte termijn		College	Tijdsinvestering
Havenafvalinzameling in passantenhavens opnieuw organiseren. Kijken of dit kan worden ondergebracht bij het afvalstoffenbeleid.	Korte termijn	Afvalstoffenplan	College	Tijdsinvestering Structureel beheer
In de drie grote passantenhavens bieden we een adequate voorziening om op- en afstappen voor mensen met een lichamelijke beperking of vanwege ouderdom gemakkelijker te maken.	Middellange termijn	Beheerplan havens	College	Budget: n.t.b. Structureel beheer
We gaan in overleg met gebruikers en recreatieondernemers vijf nieuwe kano- en sup instapplaatsen in de gemeente realiseren. Alleen bij veelgebruikte routes. We gaan eerst het huidige gebruik en de wensen inventariseren.	Middellange termijn	Separaat projectplan	College	Budget: € 7.500 eenmalig voor de inventarisatie
Onderzoeken of de havens op dit moment voldoende zijn ingericht om het toenemende aantal elektrische vaartuigen welkom te heten en welke aanpassingen eventueel nodig zijn.	Middellange termijn	Separaat projectplan	College	Tijdsinvestering Budget: n.t.b.

Speerpunt 3: Dienstverlening in havens gastvrij, professioneel en persoonlijk				
	Wanneer:	Opnemen in:	Vaststellen door:	Raming benodigde budget
Invulling van havenmeesterschap in Dokkum opnieuw organiseren. Voorkeur is om de havenmeester in dienst te nemen bij de gemeente met eventueel ondersteuning van uitzendkrachten in drukke periode. (Alternatief via aanbestedingstraject de taken (deels) beleggen bij een externe partij).	Korte termijn	Aparte overeenkomst	College / Raad	Tijdsinvestering. Kosten uit liggeld opbrengst.
Bestaande afspraken havenmeesterschap Burdaard bekijken en indien nodig herzien. Kijken of een combinatie met Dokkum kan worden gemaakt.	Korte termijn	Aparte overeenkomst	College	Tijdsinvestering Budget: n.t.b.
Welkomstflyer voor passanten ontwikkelen en verspreiden via de havenmeesters, jachthavenverenigingen en toeristische informatiepunten. Met toeristische én praktische informatie (o.a. over de brugbediening). Ook informatie op website gemeente en promotionele organisaties.	Korte termijn	Separaat projectplan	College	Tijdsinvestering € 5.000 per jaar
Onderzoek en plan maken om de inning van bruggelden te stoppen en te verrekenen in o.a. tariefstelsel liggelden. Afhankelijk van afspraken voor inning liggelden intern of via aanbesteding. Bruggeldinkomsten compenseren.	Korte termijn	Liggeldverordening	College / Raad	Tijdsinvestering € 10.000 eenmalig
Invoeren van digitaal betalingssysteem in de drie grote passantenhavens. Eerst maken we een keuze voor een systeem dat het beste aansluit bij onze wensen en eisen, vervolgens implementatie.	Korte termijn	Separaat projectplan	College	Implementatie Eenmalig: € 10.000,- Gebruiksvergoeding % van de omzet
Havenkantoor Dokkum inrichten. We gaan kijken of we één centrale locatie aan kunnen wijzen die fungeert als 'ontvangstlocatie' voor de waterrecreant. Op deze locatie kan de havenmeester kantoor houden en informatie liggen.	Middellange termijn	Separaat projectplan	College	Budget: n.t.b.

Bijlage 1: bronnenlijst

- Alles Over Sport (november, 2023), Blauwe ruimte in jouw gemeente: de effecten op een rij, <https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/blauwe-ruimte-in-jouw-gemeente-de-effecten-op-een-rij/>
- Atlas Leefomgeving (z.d.), Kennis groen en water, <https://www.atlasleefomgeving.nl/thema/groen-en-water/kennis>
- Informatiepunt Leefomgeving (2023) Lozingsvoorschriften jachthaven, <https://iplo.nl/thema/water/afvalwater-activiteiten/recreatie-sport/jachthaven/>
- NBTC (maart 2022), Watersportonderzoek, <https://waterrecreatienederland.nl/wp-content/uploads/2022/04/Overkoepelende-rapportage-Watersportonderzoek-2021-waterrecreatie-nederland.pdf>
- NRIT. (2022). Trendrapport Toerisme, recreatie en vrije tijd. <https://www.nrit.nl/trendrapport>
- Plan Bureau voor de Leefomgeving (januari, 2023), Natuur in en om de Stad, <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2023-natuur-in-en-om-de-stad-5023.pdf>
- Pretwerk.nl (februari, 2023), Waterrecreatie is van groot maatschappelijk en economisch belang voor Nederland. <https://pretwerk.nl/recreatie-actueel/waterrecreatie-is-van-groot-maatschappelijk-en-economisch-belang-voor-nederland/78900>
- Provincie Fryslân (z.d.), Watersport, <https://www.fryslan.frl/watersport>
- Verkeerskunde.nl (2023), Elektrische pleziervaart: kom de pioniersfase voorbij!, <https://www.verkeerskunde.nl/artikel/VK%2052023Elektrisch>
- Waterrecreatie Nederland (2024), Waterrecreatie is van groot maatschappelijk en economisch belang voor Nederland <https://waterrecreatienederland.nl/over-ons/toekomstvisie/#:~:text=De%20omzet%20van%20de%20watersportindustrie,plezier%20op%20het%20water%20geven.>

Bijlage 2: begrippenlijst

- **Watersport:** Alle activiteiten die je met een boot kunt doen op het water.
- **Waterrecreatie:** De waterrecreant is iedereen die op, aan of in het water zijn vrije tijd doorbrengt, of een sport beoefent
- **Vaartuig:** elk drijvend voorwerp dat wegens zijn drijfvermogen wordt gebezigd dan wel geschikt is voor het vervoer te water van personen of goederen of voor het dragen of vervoeren van al dan niet met het drijvende voorwerp een geheel uitmakende voorwerpen;
- **Lengte van een vaartuig:** de lengtemaat van het vaartuig, gemeten over het dek, naar boven afgerond op gehele meters;
- **Zomerseizoen:** het aaneengesloten tijdvak tussen 1 april en 31 oktober daaraanvolgend;
- **Winterseizoen:** het aaneengesloten tijdvak tussen 1 november en 31 maart daaraanvolgend;
- **Week:** een aaneengesloten tijdvak van 7 dagen;
- **Dag:** een dag of een gedeelte daarvan indien dit gepaard gaat met het gebruik maken van een ligplaats of camperstandplaats voor overnachting;
- **Bruine vloot:** traditionele zeilschepen of motorschepen bestemd voor de professionele passagiersvaart (chartervaart);
- **Historisch schip:** een (on)bewoond vaartuig ouder dan 50 jaar, die in Nederland is gebouwd of beeldbepalend is geweest op de Nederlandse wateren;
- **Museumhaven:** gedeelte van het Grootdiep tussen de kettingbrug en de Zijl in Dokkum;

Bijlage 3: Kaart vaarwegen en vaarklassen Noardeast-Fryslân

Legenda

- Gemeente Noardeast-Fryslân
- Omliggende gemeenten
- trailerhellingen
- Opvaarten

Vaarwegen naar vaarklassen

- Azm
- Bzm
- Czm
- Cm
- Dm
- E
- F
- Anders

Bijlage 4: overzicht voorzieningen en overeenkomsten per haven

Tabel - Overzicht aanwezige voorzieningen en overeenkomsten van de havens in Noardeast-Fryslân *

Haven	Water	Stroom	Toiletten	Douches	Afval	Vuilwater	Overeenkomst/vereniging	Overig
Dokkum	X	X	X	X	X	X		
Dokkum – Jachthavenvereniging Dokkum	X	X					X	
Holwerd								n.v.t.
Tergracht								Geen gegevens beschikbaar
Moarre								n.v.t.
Wanswert								n.v.t.
Ingwierrum		X						
Dokkumer Nieuwe Zijlen		X					O	
Ferwert								
Kollum – Jachthaven De Rijd	X	X	X	X	X	X	X	Wifi, gereedschap, trailerhelling, openbare zitruimte, wasserette
Kollum - Nieuwpad		X			X		X	
Kollum – Kanaal (dorp)							X	Zie jachthaven De Rijd
Jachthaven Burdaard	X	X	X	X	X	X	X	
Burdaard – Kade Dokkumer Ee (centrum)		X					X	Kunnen faciliteiten in de haven gebruiken
Kollumerweach - Jachthaven							X	Trailerhelling
Burum	X	X	X	X		X	X	Trailerhelling, kano kade
Hallum	X	X					O	

Niawier							X	
Westergeast – 't Skipjagersgat							X	Trailerhelling
Munnekezijl		O (afwezig of kapot)	X	X			X	Trailerhelling, voorzieningen zitten in het dorps huis
Ee - Stienfek		X	X				O	Wifi en verkooppunt motorbrandstoffen
Oostmahorn - Veerdam							X	
Ezumazijl – Buitenhaven								
Westergeast – Prellewei	X	X	X	X	X		X	Voorzieningen van camping kunnen worden gebruikt. Wasserette, telefooncel, EHBO, horeca, overdekte wasplaats
Dokkumer Nieuwe Zijlen – Jachthaven Lunegat	X	X	X	X	O	X		Fietsverhuur, Wifi, dieseltank, takelpunt schepen, bootonderhoud, winterstalling binnen & buiten, trailerhelling
Oostmahorn – Jachthaven Lauwersmeer	X	X	X	X	X	X		Restaurant, oplaadpunt elektrisch varen, wasserette, wifi, hogedrukspuit, botenkraan, trailerstalling, trailerhelling
Oostmahorn – Vakantiepark Landal Esonstad	O	O	X	X				Trailerhelling, parkeerplaats, wifi
Aldwâld – Camping Husternoard Oudewoude	O	O	O	O	O			Trailerhelling,

*Deze tabel is opgesteld op basis van een inventarisatie van de aanwezige informatie. Het is mogelijk dat deze daarom niet volledig of geheel correct is.

Legenda:

- O Nog onduidelijk of deze voorziening aanwezig is
- X Voorziening is aanwezig

